

Кушнір Вадим

аспірант

Інститут професійної освіти Національної академії педагогічних наук, м. Київ, Україна

ПІДГОТОВКА ДИЗАЙНЕРІВ ДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

***Анотація.** У статті розкрито проблему підготовки дизайнерів до підприємницької діяльності, здійснено аналіз наукової літератури та педагогічної теорії. Констатовано, що в світі відбувається потужний розвиток креативних індустрій, що ґрунтуються на використанні інтелектуальної власності, мають потенціал до продукування ідей й через майстерність, талант, особисту креативність. Креативні галузі роблять підприємництво привабливою сферою для інвестицій як на приватному, так і на державному рівнях. Вважається, що основні перепони на шляху виникнення підприємницької ідеї до її реалізації є: відсутність у молоді мотивів й навичок до самостійного отримання знань; низький рівень зайнятості молоді на ринку праці відповідно до набутої освіти; повільні темпи розвитку підприємництва серед молоді; недостатнє використання інноваційного потенціалу молоді; недостатня орієнтованість молодими людьми щодо отримання додаткових знань, умінь та професійних навичок поза системою освіти. Доведено, що сформована підприємницька компетентність стане об'єктивною необхідністю і реальністю, яка дасть змогу, з одного боку, поліпшити матеріальне становище майбутніх дизайнерів, з іншого – забезпечує потужну соціальну підтримку молодого покоління на майбутнє.*

***Ключові слова:** підприємництво, підприємницька компетентність, професійна підготовка, креативні індустрії, зайнятість молоді, дизайн-освіта.*

Необхідність забезпечення підготовленості майбутніх фахівців до підприємницької діяльності закріплено на законодавчому рівні, у Законах України «Про освіту» (2017), «Національній програмі сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» (2000), Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті (2002). Основні перепони на шляху виникнення підприємницької ідеї до її реалізації є: відсутність у молоді мотивів й навичок до самостійного отримання знань; низький рівень зайнятості молоді на ринку праці відповідно до набутої освіти; повільні темпи розвитку підприємництва

серед молоді; недостатнє використання інноваційного потенціалу молоді; недостатня орієнтованість молодими людьми щодо отримання додаткових знань, умінь та професійних навичок поза системою освіти тощо [1].

Послуги сфери дизайну користуючись широким попитом у населення і стають популярнішими на ринку праці [2]. Також, в усьому світі відбувається потужний розвиток креативних індустрій, що ґрунтуються на використанні інтелектуальної власності, мають потенціал до продукування ідей й через майстерність, талант, особисту креативність. Креативні галузі роблять підприємництво привабливою сферою для інвестицій як на приватному, так і на державному рівнях [3;4]. Проблема освіти майбутніх дизайнерів є надзвичайно актуальною, предметом її вивчення стає методологія, що окреслює: філософські і психофізичні аспекти мистецької складової дизайн-освіти.

Розглядаючи сучасні проблеми та перспективи підготовки до підприємницької діяльності студентів в системі дизайн-освіти слід зазначити, що випускники мають бути підготовлені до життя в умовах інноваційної економіки, здатні розпочати власну підприємницьку справу [5]. Підприємництво – це здатність і готовність розвивати бізнес і системно керувати ним з метою отримання прибутку. Архітектурне бюро, музична студія, онлайн-медіа, відеопродакшн, майстерня з виготовлення текстилю, кінофестиваль, рекламне агентство та телеканал – все це формати організації креативного бізнесу та ведення підприємницької діяльності. Основний фактор тут – спрямованість на отримання прибутку за допомогою художніх ідей і креативу [6;7]. Отже, розвиток підприємницької компетентності майбутнього дизайнера – це становлення самобутніх молодих творців інноваційних проєктів, авторів ідей, неординарних дизайн-технологій, винахідників.

Питання підготовки майбутніх фахівців здатних до підприємництва мають історичне, правове, соціально-економічне та політичне підґрунтя [8]. Організація Об'єднаних Націй визначила три глобальні цілі, в досягнення яких освіта має зробити вагомий внесок, зокрема: покращення зайнятості населення

через залучення до підприємництва, що сприятиме забезпеченню сталого економічного розвитку, посилення соціальної інтеграції, активне залучення до громадської діяльності та доступ до безперервного навчання впродовж усього життя. Європейський парламент і Рада Європейського Союзу (2018) схвалили Рамкову програму оновлених компетентностей для навчання протягом життя, де «підприємницька компетентність» визначена як ключова компетенція, що сприятиме розвитку фінансової грамотності людей, їх соціальній інтеграції, активному громадянству, становленню рівноправного й демократичного суспільства.

Підготовки сучасних фахівців з дизайну до підприємництва – це елемент підвищення рівня зайнятості серед молоді та створення нових малих підприємств і додаткових робочих місць. Такий вид економічної активності майбутніх дизайнерів спрямований на досягнення економічних інтересів, розкриття творчого потенціалу та самореалізацію молоді [10].

На нашу думку, платформою для розвитку практичної підприємницької діяльності майбутніх дизайнерів може послужити тенденція, що сформувалася в останні роки, коли більшість студентів прагне знайти роботу вже під час навчання. Реальну конкурентоспроможність на ринку праці більшість майбутніх дизайнерів пов'язують не тільки з дипломом про вищу освіту, а й з наявністю досвіду роботи в певній сфері. Необхідність пошуку роботи під час навчання зумовлена також прагненням студентів самостійно заробляти на життя й придбати практичні навички для успішного просування по кар'єрних сходах в майбутньому. Підприємницька компетентність стане об'єктивною необхідністю і реальністю, яка дасть змогу, з одного боку, поліпшити матеріальне становище її учасників, з іншого – забезпечує потужну соціальну підтримку молодого покоління на майбутнє. Підготовка якісно нового дизайнера, здатного адекватно й швидко реагувати на сучасні перспективні процеси соціального й економічного розвитку суспільства в цілому має стати комплексним педагогічним процесом формування професійної компетентності, одним з складником якої є і готовність до підприємництва.

Список джерел:

1. Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Гриценко, І. А., Єршова, Л. М., Закатнов, Д. О., Орлов, В. Ф., & Сохацька, Г. В. (2020). Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія. Житомир: “Полісся” / Aliksieieva, S. V., Bazyl, L. O., Hrytsenok, I. A., Yershova, L. M., Zakatnov, D. O., Orlov, V. F., & Sokhatska, H. V. (2020). Pidhotovka maibutnikh kvalifikovanykh kadriv do pidpriemnytskoi diialnosti v umovakh rozvytku maloho biznesu: teoriia i praktyka: monohrafiia. Zhytomyr: “Polissia”
2. Орлов В. Ф. Мистецтво і педагогічні технології. Мистецтво та освіта. 2001. № 1. С. 11–12. / Orlov V. F. Mystetstvo i pedahohichni tekhnolohii. Mystetstvo ta osvita. 2001. № 1. S. 11–12.
3. Алексеева С. В. Підготовка майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар’єри: теорія і практика. Монографія. Київ: Міленіум, 2018. 484 с. URL:<http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727617/> Aliksieieva S. Pidhotovka maibutnikh dyzaineriv do rozvytku profesiinoi kariery: teoriia i praktyka. Monohrafiia. Kyiv: Milenium, 2018. 484 s
4. Алексеева С. В. Тенденції розвитку професійної кар’єри дизайнерів у країнах Європи (на прикладі Німеччини, Великобританії та Франції). Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. праць. 2015. Вип. 10. С. 44 – 57. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/165992/> Aliksieieva S. V. Tendentsii rozvytku profesiinoi kariery dyzaineriv u krainakh Yevropy (na prykladi Nimechchyny, Velykobrytanii ta Frantsii). Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment. Seriiia : Pedahohichni nauky : zb. nauk. prats. 2015. Vyp. 10. S. 44 – 57.
5. Алексеева, С. Дизайн і підприємництво: сучасні проблеми та перспективи підготовки до підприємницької діяльності в системі дизайн-освіти. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент: зб. наук. пр. Київ: Вид-во ТОВ «ТОНАР», 2020. Вип. 15. С. 57-71. (Серія: Педагогічні науки). URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724225/> / Aliksieieva, S. Dyzaain i pidpriemnytstvo: suchasni problemy ta perspektyvy pidhotovky do pidpriemnytskoi diialnosti v systemi dyzain-osvity. Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment: zb. nauk. pr. Kyiv: Vyd-vo TOV «TONAR», 2020. Vyp. 15. S. 57-71. (Seriia: Pedahohichni nauky). URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724225>
6. Алексеева С. Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх дизайнерів художнього профілю до розвитку професійної кар’єри : дис. ... докт. пед. наук : спец. 13.00.04 ; Інститут професійно-технічної освіти Національної академії наук України. Київ, 2020. 674 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729894/> Aliksieieva S. Teoretychni i metodychni osnovy pidhotovky maibutnikh dyzaineriv khudozhnoho profilu do rozvytku

profesiinoi kariery : dys. ... dokt. ped. nauk : spets. 13.00.04 ; Instytut profesiino-tekhnichnoi osvity Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. Kyiv, 2020. 674 s.

7. Алексеева, С.В. (2017) Динаміка готовності майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка (13). С. 59-65. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/707326> / Aliksieieva, S.V. (2017) Dynamika hotovnosti maibutnikh dyzaineriv do rozvytku profesiinoi kariery. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika (13). S. 59-65. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/707326>
8. Алексеева С. Інформаційне освітнє середовище підготовки майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. 2015. № 10. С. 72-77 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731275> / Aliksieieva S. Informatsiine osvitnie seredovyshche pidhotovky maibutnikh dyzaineriv do rozvytku profesiinoi kariery. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika. 2015. № 10. S. 72-7
9. Алексеева С. Індивідуалізація навчання: суть, шляхи реалізації. International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». pp.136-139. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728627> / Aliksieieva S. Indyvidualizatsiia navchannia: sut, shliakhy realizatsii. International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of eaching and learning»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga: «Baltija Publishing». rr.136-139.
10. Алексеева С. Сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх дизайнерів в умовах розвитку креативних індустрій. New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters: Collective monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021.pp.1-16. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731130> / Aliksieieva S. Suchasni pidkhody do profesiinoi pidhotovky maibutnikh dyzaineriv v umovakh rozvytku kreatyvnykh industrii. New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters : Collective monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021.rr.1-16.